

Toekomstbestendig ondernemen in een gastvrije gemeente

Economisch programma **Bergen 2030**

Inhoud

1. Inleiding	5
Aanleiding	5
Omgevingsvisie als vertrekpunt	5
Regionale focus	6
Een creatief proces	6
2. Kenmerken van de Bergense economie	7
Economische structuur	7
Ondernemers en -vestigingsklimaat	9
Woonklimaat	10
Lopende projecten	11
Trends en ontwikkelingen	12
Hoofdconclusies	13
SWOT-analyse	14
3. Economische ambitie	15
De Economie in Bergen in 2030	15
Economische ambitie 2030	16
Handel en industrie	17
Agrarische sector	18
Zorgsector	19
Vrijetijdseconomie	19
MKB en Detailhandel	21
Duurzaamheid	22
4. Uitvoeringsprogramma	23

1

Inleiding

Aanleiding

De economie is voortdurend in beweging. Het economisch functioneren van een gebied hangt af van verschillende factoren. Werkgelegenheid, bedrijvigheid en woonklimaat gaan hierbij hand in hand. Niet alleen is het bedrijfsleven daarbij aanzet, ook de randvoorwaarden die de overheid creëert spelen een belangrijke rol.

De Gemeente Bergen is van oudsher een agrarische gemeente. Op bedrijventerrein De Flammert zijn diverse industriële en logistieke bedrijven gevestigd. De laatste decennia is ook de vrijetijdsector uitgegroeid tot een belangrijke sector binnen de gemeente. Er zijn in de gemeente binnen alle sectoren parels van bedrijven gevestigd. Uiteraard zijn wij trots op onze bedrijven en dienen deze gekoesterd te worden.

De economie is continu in beweging en langzaam vinden er verschuivingen plaats in de economische sectoren. De landbouwsector neemt aan belang af voor wat betreft werkgelegenheid. Andere sectoren, zoals vrijetijdseconomie en duurzaamheid, bieden juist kansen voor ontwikkeling.

In het economisch programma 2030 wordt beschreven welke kansen er zijn voor de economie in de gemeente Bergen, en op welke wijze de gemeente samen met de ondernemers wil werken aan het verzilveren van deze kansen.

Omgevingsvisie als vertrekpunt

In de Omgevingsvisie Bergen 2030 wordt de visie beschreven van Bergen als meest toekomstbestendige gemeente. Een gemeente met toekomst, waar voldoende redenen zijn om er te willen wonen, werken en recreëren.

In de Omgevingsvisie is aangegeven dat Bergen moet uitgaan van eigen kracht en kwaliteit. De basis van de economie wordt momenteel gevormd door industrie, landbouw en recreatie. Daarnaast moet ook gezocht worden naar nieuwe dragers voor de toekomst.

De Omgevingsvisie is een plan op hoofdlijnen, en geeft een ontwikkelingsrichting aan, die nader uitgewerkt moet worden in (sectorale) uitwerkingsplannen en projecten. Het Economisch Programma Gemeente Bergen 2030 is een sectorale uitwerking van de omgevingsvisie.

Regionale focus

De gemeente Bergen maakt onderdeel uit van de regio Noord-Limburg. De grootste kern in de regio is Venlo, maar Bergen ligt ook in de invloedsferen van Nijmegen, Land van Cuijk en het Duitse achterland.

Als kleine gemeente is Bergen ook afhankelijk van de regio. Op verschillende schaalniveaus wordt regionaal samengewerkt. In de regio Noord-Limburg werken 8 gemeenten samen aan economische ontwikkeling en innovatie binnen diverse belangrijke sectoren, zoals agrofood, logistiek, industrie, detailhandel en vrijetijdseconomie.

Met Gennep en Mook en Middelaar vormt de gemeente Bergen de 'Top van Limburg'. Daarin wordt samengewerkt aan de thema's cultuur, landschap, recreatie en toerisme en landbouw. Het gebiedsprogramma voor de Top van Limburg (2018) toont de kwaliteiten van de regio Bergen, Gennep en Mook en Middelaar en laat zien hoe instanties, ondernemers en burgers de aanwezige kansen kunnen benutten.

In westelijke en oostelijke richting wordt sinds 2016 in het INTERREG-project Dynamic Borders intensief opgetrokken met Boxmeer, Cuijk, Gennep, Goch en Weeze. Deze (grensoverschrijdende) samenwerking is gericht op versterking van het midden- en kleinbedrijf in het landelijk gebied tussen Nijmegen, Venlo en het Ruhrgebied. Drie thema's staan daarbij centraal: toerisme, agrifood en arbeidsmarkt.

Een creatief proces

Om te komen tot een duidelijk economisch programma hebben we gekozen voor een integrale en participatieve benadering. Een gezamenlijk proces waarin ondernemers uit de verschillende sectoren, inwoners, dorpsraden, de politiek en ambtenaren hun inbreng hebben gehad. Zij hebben meegedacht over het belang van de economie voor de leefbaarheid van de kernen, het vestigings- en ondernemersklimaat van deze gemeente, innovatie en kansrijke deelmarkten.

Om een eerste beeld te krijgen hoe ondernemers het economische klimaat van de gemeente waarderen is een korte enquête uitgezet. In de enquête zijn vragen gesteld over vestigingsklimaat, de identiteit en kansen en bedreigingen. Daarnaast zijn er interviews gehouden met diverse stakeholders, waaronder ondernemers, brancheorganisaties en samenwerkingsverbanden. In deze gesprekken is ingegaan op de opgaven en kansen voor de lokale en regionale economie.

Tijdens ronde tafelgesprekken zijn de eerste bevindingen over de huidige Bergense economie gepresenteerd en vervolgens is ingegaan op de uitdagingen voor de toekomst. Deze tafels zijn in 4 sectoren ingedeeld, te weten: Landbouw, Detailhandel & MKB, Recreatie & Toerisme en Industrie.

Daarnaast zijn ronde tafels georganiseerd voor de lokale politiek, de dorpsraden en betrokken ambtenaren.

2

Kenmerken van de Bergense economie

Economische structuur

In de Gemeente Bergen zijn 1.150 bedrijfsvestigingen geregistreerd. In totaal leveren de bedrijven in de gemeente Bergen een werkgelegenheid van 4.470 banen. Handel en industrie zijn de belangrijkste bronnen van werkgelegenheid in de Gemeente Bergen. De sectoren handel en industrie, landbouw en recreatie en toerisme zijn sterk vertegenwoordigd in vergelijking met regionale en landelijke gemiddelden

De economische dynamiek in de Gemeente Bergen is beperkt. Over de afgelopen 10 jaar is de werkgelegenheid grotendeels gelijk gebleven. Het aantal vestigingen is met 10% toegenomen, echter is het aantal oprichtingen kleiner dan regionale en landelijke gemiddelden. Er zijn wel verschillen per sector.

Tabel 1.1 Banen en vestigingen Gemeente Bergen 2018
(bron: VNG 2018)

	Bergen 2018	Ontwikkeling afgelopen 10 jaar
Banen	4470	+1%
Vestigingen	1150	+10%

Tabel 1.2 Verdeling banen per sector (bron: VNG 2018)

Banen 2018 *	Bergen	Noord-Limburg	Land van Cuijk	Nederland
Industrie	22%	21%	28%	16%
Landbouw	12%	7%	6%	3%
Handel	25%	19%	17%	18%
Collectieve dienstverlening	20%	25%	26%	30%
Zakelijke dienstverlening	18%	26%	21%	32%
Overige dienstverlening	2%	2%	2%	2%
Recreatie en toerisme	8%	8%	7%	7%

* Totaal meer dan 100%, doordat een deel van de banen in meerdere categorieën vallen

Industrie

Op bedrijventerrein De Flammert is het grootste deel van de industrie van de Gemeente Bergen gevestigd. De Flammert wordt gekenmerkt door enkele grote bedrijven, waar het grootste deel van de werkgelegenheid aan gekoppeld is. Over de afgelopen tien jaar is een stijging te zien in de werkgelegenheid. Alle kavels op De Flammert zijn uitgegeven. Er staan echter wel enkele kavels leeg. De eigenaren zijn op zoek naar nieuwe huurders.

Landbouw

De landbouwsector is goed voor 12% van de werkgelegenheid in de Gemeente Bergen. Het belang voor werkgelegenheid van deze sector neemt de afgelopen tien jaar af. Zowel het aantal bedrijven als het aantal banen is afgenomen. Schaalvergroting ligt hier deels aan ten grondslag.

Hierdoor krijgen we steeds meer te maken met de zogenoemde VAB's (vrijkomende agrarische bebouwing). Op het moment dat de eigenaar van een dergelijk pand contact opneemt met de gemeente wordt gezocht naar oplossingsmogelijkheden zoals sanering en / of herbestemming.

Een groot probleem in de landbouwsector is een gebrek aan bedrijfsopvolging.

Binnen de agrarische sector is de tuinbouw in Bergen goed vertegenwoordigd. Concentratie is te vinden in Tuindorp in Wellerlooi. Met innovaties en duurzaamheidsontwikkelingen op het gebied van sierteelt en voedingstuinbouw is de tuinbouw in Limburg gegroeid tot een wereldspeler. Ook Tuindorp draagt hier veel aan bij.

MKB en detailhandel

Handel is een belangrijke sector voor de Gemeente Bergen. Handel laat over de afgelopen tien jaar een stijging in werkgelegenheid zien, terwijl het aantal vestigingen is afgenomen. Bij zakelijke dienstverlening is deze ontwikkeling tegenovergesteld: er is namelijk een kleine daling in werkgelegenheid te zien, terwijl het aantal vestigingen is gestegen. De afgelopen decennia is het aanbod aan detailhandel in de Gemeente Bergen, voornamelijk in de kleinere kernen, afgenomen. Het belangrijkste aanbod is gelegen in de kern Nieuw Bergen. In 2014 is hier met de ontwikkeling van winkelcentrum Mosaïque een nieuwe impuls aangegeven. Het centrum kampt echter met een meer dan gemiddelde winkelleegstand.

Recreatie en toerisme

Het afgelopen decennium heeft de Gemeente Bergen samen met stakeholders ingezet op ontwikkeling van het toeristisch-recreatieve profiel. De recreatie en toerismedbranche wordt gekenmerkt door enkele grote verblijfsrecreatieve accommodaties (campings) en vele kleinere accommodaties. Binnen de gemeente zijn enkele campings gevestigd die tot de top van het Limburgse aanbod gerekend worden. Er zijn echter ook bedrijven die de aansluiting met de markt

dreigen te verliezen. De vitaliteit van deze bedrijven staat onder druk. Dagrecreatief aanbod wordt voornamelijk gevonden in de koppeling met het Nationaal Park De Maasduinen, en de daaraan gekoppelde mogelijkheden voor routegebonden recreatie, en het Maaspark Well met zijn mogelijkheden voor watersport. In de periode 2013-2017 is een groei in aantal toeristische

overnachtingen (13%) en dagbezoek (11%) geweest (bron: Regio Noord-Limburg, 2019). De sector is, in vergelijking met andere gemeenten, van een meer dan gemiddeld belang voor werkgelegenheid. De daling in werkgelegenheid staat in contrast met de geconstateerde groei in de sector en kan duiden op een verschuiving van vast dienstverband naar seizoenskrachten, welke niet in onderstaande gegevens zijn meegenomen.

Table 1.3 Ontwikkeling banen en vestigingen per sector (bron: VNG 2018)

	Banen 2018 **	Vestigingen 2018 **	Ontwikkelingen aantal banen afgelopen 10 jaar	Ontwikkelingen aantal vestigingen afgelopen 10 jaar
Industrie	22%	17%	9%	12%
Landbouw	12%	15%	-8%	-11%
Handel	25%	14%	6%	-16%
Collectieve dienstverlening	20%	21%	-4%	41%
Zakelijke dienstverlening	18%	25%	-4%	21%
Overige dienstverlening	2%	9%	0%	11%
Recreatie en toerisme	8%	11%	-12% *	0% *

* Ontwikkeling alleen beschikbaar voor de afgelopen 5 jaar.

** Totaal meer dan 100%, doordat een deel van de banen en bedrijven in meerdere categorieën vallen

Ondernemers en -vestigingsklimaat

Om goed te kunnen ondernemen, is het van belang dat het vestigingsklimaat op orde is. Hierbij spelen diverse factoren een rol.

Bevolking en arbeidsmarkt

De werkloosheid in de Gemeente Bergen is van oudsher laag en daalt de afgelopen jaren. Regionaal gezien heeft Bergen een lager dan gemiddelde werkloosheid. Opvallend is daarbij dat de Gemeente Bergen relatief weinig banen heeft ten opzichte van de beroepsbevolking. Een groot deel van de beroepsbevolking werkt buiten de gemeentegrens. De regionale arbeidsmarkt is van groot belang. Belangrijk daarbij is om te onderkennen dat de Gemeente Bergen een relatief groot aandeel aan praktisch opgeleiden heeft. Deze groep is over het algemeen minder bereid om ver te reizen voor het werk.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid per fiets, te voet en per auto wordt door ondernemers als positief ervaren. Met de A77 heeft de Gemeente Bergen een directe ontsluiting met het snelwegennetwerk in Nederland en Duitsland. De bereikbaarheid per OV-bus is redelijk. Een treinstation is afwezig. De digitale bereikbaarheid was in het verleden een aandachtspunt. Het aanleggen van een glasvezelnetwerk wordt gezien als een belangrijke stap vooruit voor bedrijven op het platteland. Het aanbod aan bedrijven ligt veelal verborgen, en is niet zichtbaar vanaf de belangrijkste verbindingsas, de N271. Dit geldt voor zowel de industrie op De Flammert, de detailhandel binnen Mosaïque, als het toeristisch-recreatief aanbod bij Maaspark Well. Bij een deel van de ondernemers leeft de wens om deze zichtbaarheid te verbeteren.

Arbeidskrachten

De landelijke trend van toename van de krapte op de arbeidsmarkt is ook in de gemeente Bergen merkbaar, en wordt versterkt doordat de huidige beroepsbevolking in Bergen afneemt en vergrijsd. Vanuit enkele sectoren komen signalen dat het lastig is om passende arbeidskrachten te krijgen. Dit probleem speelt onder andere in de industrie, zorg en toerisme en recreatie. Deze krapte op de lokale arbeidsmarkt wordt gevoeld op alle opleidingsniveaus, maar met name het invullen van vacatures voor hoger opgeleiden wordt steeds lastiger. Voornamelijk de industrie- en landbouwsector hebben deels een oplossing gevonden in het aantrekken van arbeidsmigranten.

Concurrentie en samenwerken

Concurrentievermogen is de mogelijkheid om geld te verdienen in een markt met concurrenten. In vergelijking met regionale en landelijke gemiddelden ligt dit op een gemiddeld niveau in de Gemeente Bergen. De samenwerking met andere bedrijven, bijvoorbeeld als toeleverancier of afnemer van de producten, is beperkt. Door samenwerking te versterken kunnen ondernemers kennis delen en gemeenschappelijke doelen verwezenlijken. De dienstverlening van de Gemeente Bergen wordt door een deel van de ondernemers nog niet als optimaal beoordeeld.

Woonklimaat

Vroeger bepaalden de aanwezigheid van voldoende werk en sterke sociale netwerken de keuze voor een woonplaats. Door toegenomen mobiliteit, de digitalisering en het nieuwe werken is het belang van een aantrekkelijke woonomgeving toegenomen in de woonplaatskeuze.

In tegenstelling tot enkele decennia geleden volgt werk vaak wonen. Een goed woonklimaat is derhalve een belangrijke voorwaarde voor een goed economisch klimaat.

Conform onderzoek van het Ministerie van BZK, de 'Leefbaarometer', is de leefbaarheid van de Gemeente Bergen als ruim voldoende te beoordelen.

Harmonieus leefklimaat

Saamhorigheid onder de inwoners van de kernen van de Gemeente Bergen is hoog. Men kent elkaar, weet elkaar te vinden en zet zich actief in voor de dorpskernen. Mede hierdoor hebben diverse kernen hun eigen voorzieningen zoals basisscholen, sportvoorzieningen en MFC's. Criminaliteit of overlast worden relatief weinig ervaren.

Centrale voorzieningen

Door de jaren heen hebben de kleinere kernen veel van hun economische voorzieningen verloren. Detailhandelfuncties bleken met de geringe

afzetmarkt en hogere mobiliteit van de klanten niet houdbaar. Dit verklaart de lager dan gemiddelde score voor voorzieningen in de 'Leefbaarometer'. Passend bij een plattelandsgemeente zijn Bergenaren echter voldoende mobiel, door eigen vervoersmiddelen of het OV-netwerk, zodat voor bepaalde voorzieningen een afstand gemakkelijk kan worden overbrugd. Hier spelen de voorzieningen in Nieuw Bergen een centrale rol. De kern Nieuw Bergen heeft een divers winkelaanbod, met name gericht op de dagelijkse boodschappen en horeca. Ook zijn hier voorzieningen als apotheek en fitness te vinden.

Regionale focus

Voor diverse andere voorzieningen zijn Bergenaren aangewezen op voorzieningen in de omliggende gemeenten. Winkelen wordt gedaan in Boxmeer, Goch, Nijmegen, Venlo en Venray. De dichtstbijzijnde ziekenhuizen liggen in Boxmeer, Nijmegen, Venlo en Venray. Ook voor voortgezet onderwijs moet men naar scholen buiten de gemeente.

Unieke kwaliteiten

De Gemeente Bergen is dunbevolkt en met het Nationaal Park De Maasduinen huisvest het een uniek natuur- en recreatiegebied. Dit versterkt de woonkwaliteiten van de dorpskernen en recreatiemogelijkheden van inwoners en toeristen. Aan de westkant langs de gemeentegrens stroomt de Maas met het Maasdal en zijn kenmerkende Maasdorpen.

Lopende projecten

Pilot winkelleegstand Mosaïque

In 2014 is Mosaïque, het centrumplan Nieuw Bergen, gerealiseerd. Het doel was de centrumfunctie van Nieuw Bergen te versterken door de ontwikkeling van nieuwe woon- en winkelruimte, het creëren van een landmark en het herinrichten van de openbare ruimte. Sinds de realisatie van Mosaïque is een deel van de nieuwe winkelruimte ingevuld, maar kampt het resterende deel met (langdurige) leegstand. Door de samenwerking van de bestaande ondernemers te versterken (centrummanagement), actief bedrijven te werven en de mogelijkheden te verkennen om een deel van de winkelvoorraad naar wonen te transformeren werkt de gemeente aan het versterken van winkelcentrum Mosaïque.

Maaspark Well

Onder de naam Maaspark Well wordt gewerkt aan een integrale gebiedsontwikkeling, waarin alle aspecten van veiligheid aan bod komen, maar ook natuur, toerisme, ondernemen en infrastructuur een plaats krijgen. Het Leukermeer blijft een aantrekkelijke bestemming voor waterrecreatie, met een versterkt aanbod voor vaarrecreanten, dagrecreanten en verblijfstoeristen. De waterboulevard ontsluit het gebied en biedt bezoekers van het bezoekerscentrum bij De Sluis een nieuw gebied om te verkennen. Een gebied aantrekkelijk voor de Bergenaren én de toeristen.

Project Energielandgoed Wells Meer

Bergen wil in 2030 energieonafhankelijk zijn. Belangrijk daarbij is de ontwikkeling van een energielandgoed in het Wellsmeer. De intentie is om 265 hectare zonne-energie en maximaal 6 windmolens te realiseren. Gekoppeld aan de ontwikkeling van duurzame energie, wordt gekeken naar mogelijkheden voor recreatie. Gedacht wordt aan een dagattractie in de vorm van een informatiecentrum en routegebonden recreatie met een duurzaam thema.

Trends en ontwikkelingen

Economische groei

De economie is de afgelopen jaren aan het groeien. Ook in Bergen draagt een groot aantal bedrijven een steentje bij aan de economische opleving. Dit is in Bergen bijvoorbeeld te zien aan het groeien van het aantal banen met 3% over de afgelopen 5 jaar. Hierbij moet wel de kanttekening gemaakt worden dat een deel van de ondernemers moeite heeft mee te gaan in deze economische ontwikkeling en dynamiek. Een voorbeeld daarvan zijn campings die de aansluiting met de markt verliezen, door achterblijven van investeringen.

Digitalisering en innovatie

De economie en de arbeidsmarkt veranderen. Mede door de digitalisering groeit het belang van innovatie en de vraag naar hoogopgeleid personeel. De regio Noord-Limburg huisvest relatief weinig toonaangevende bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen, welke doorgaans een grote rol vervullen in de innovatie en regionale economische groeipotentie.

Stad versus platteland

Op basis van de meest recente prognoses lijkt het inwoneraantal in 2040 wat gedaald te zijn. Steden zoals Nijmegen en Eindhoven mogen juist een groei verwachten. Dit is gebaseerd op de trend dat steeds meer mensen naar de steden trekken.

Daarentegen zijn er echter ook voorbeelden van een tegenbeweging, waarbij de stad met de oplopende huizenprijzen verlaten wordt voor goedkopere woningen in 'plattelandsgemeenten'

zoals Bergen. Ook zien we binnen de gemeente Bergen voorbeelden van jongeren die terugkeren naar de gemeente.

Toegenomen mobiliteit

Door snellere manieren van reizen, het stijgen van inkomen en emancipatie is de afgelopen decennia de mobiliteit in ons land gegroeid. De tijd die we gemiddeld per dag reizen, is constant gebleven en we zijn over een langere afstand gaan reizen. Mede door deze ontwikkeling zijn voorzieningen opgeschaald. Voor winkels met niet-dagelijks aanbod, podiumkunsten en specialistische zorg is men aangewezen op grotere kernen en steden.

Stress en onthaasten

In een wereld die steeds drukker en hectischer wordt, is men op zoek naar mogelijkheden om juist tegengas te geven. Er is een groeiende behoefte aan ontspanning, zeker vanuit de grotere steden. De Gemeente Bergen met het Nationaal Park De Maasduinen kan een bestemming zijn om tot rust te komen.

Groeiende zorgvraag

Een toenemend percentage van de Bergense bevolking bestaat uit ouderen, niet alleen omdat jongeren vertrekken maar ook omdat mensen steeds ouder worden. Vanaf 2020 zal het aantal ouderen (75+) sterk groeien. Dit wordt dubbele vergrijzing genoemd. Hierdoor wordt de behoefte aan zorg steeds groter. Deze ontwikkeling vraagt een economische impuls in de zorgsector. De aangegeven vergrijzing zal er ook voor zorgen dat het aandeel eenpersoonshuishoudens toeneemt.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een thema dat in vele sectoren steeds belangrijker wordt. In de Energievisie van de Gemeente Bergen is dit belang nog eens onderstreept door de ambitie vast te leggen dat we in 2030 energieonafhankelijk zijn. Het groeiende belang van duurzaamheid en de lokale producten is goed te koppelen aan het natuurlijke en agrarische karakter van de Gemeente Bergen.

Biodiversiteit

De biodiversiteit loopt wereldwijd terug, de ecologische draagkracht komt hierdoor onder druk te staan. Het is nu van belang om bij ruimtegebruik altijd een goede balans te vinden tussen natuur, wonen, werken en recreëren. Hierbij kan bijvoorbeeld nagedacht worden over andere vormen van bodemgebruik en natuurinclusief boeren. Dit is een vorm van duurzame landbouw waarbij gebruik gemaakt wordt van de natuurlijke omgeving en die integreert in de bedrijfsvoering.

Circulaire economie

Toewerken naar een circulaire economie wordt steeds belangrijker. Alles hergebruiken zodat er geen afval meer ontstaat, is de uitdaging waar we momenteel in deze wereld voor staan. We worden geconfronteerd met een groeiende schaarste aan grondstoffen en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet in het systeem. Binnen alle sectoren verdient deze ook wel kringloop economie genoemde sector serieuze aandacht.

Hoofdconclusies

De Bergenaar kan trots zijn op zijn gemeente. De mooie natuur, het kenmerkende Maasdal met zijn Maasdorpen en de sociale cohesie zorgen ervoor dat mensen hier graag wonen. Deze trots vinden we ook terug bij de ondernemers en is deels de reden dat zij hun bedrijf hier hebben gevestigd. Ondernemers tonen zich sociaal betrokken en hun bedrijven zijn deels verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de gemeente, door werkgelegenheid, dienstverlening of ondersteuning bij burgerinitiatieven. Een toekomstbestendige gemeente is dan ook een gemeente waar ondernemers hun plek hebben.

De economie in Bergen is de afgelopen jaren licht gegroeid. Het voorzieningenniveau is ruim voldoende. Prognoses voor de toekomst laten echter zien dat het niet vanzelfsprekend is dat dit ook in de toekomst het geval zal zijn. Een vergrijzende bevolking, een krappe arbeidsmarkt, veranderend consumentengedrag en mondialisering vragen om aandacht.

Zoals verwoord in de Omgevingsvisie moet de Gemeente Bergen uitgaan van eigen kracht en kwaliteit. We koesteren wat we hebben en kijken naar nieuwe kansen. We versterken daar waar mogelijk de bestaande sectoren, en kijken naar nieuwe economische dragers voor de gemeente. De rol van de gemeente hierbij is faciliterend, aanjagend en verbindend.

Dit doen we als Gemeente Bergen niet alleen. Samenwerking is hierbij van groot belang. Samenwerking tussen ondernemers onderling, tussen overheden, onderwijs en bedrijfsleven,

maar ook samenwerken in regionaal en internationaal verband zorgt ervoor dat we er samen voor zorgen dat we sterk staan.

SWOT-analyse

De analyses van de economie van Bergen vanuit deskresearch, enquête, interviews en ronde tafels en trends en ontwikkelingen, zijn vertaald in onderstaande SWOT-analyse.

Kansen

- Toeristische groeiemarkt
- Oudereneconomie
- Energietransitie
- Kringlooplandbouw
- Crossover sectoren
- Versterken oost-west verbinding
- Benutten burgerkracht voor behouden en versterken van (zorg)voorzieningen
- Aantrekken en behouden jongeren/jongere gezinnen
- Leerbedrijven/praktijkscholen
- Betere onderlinge samenwerking ondernemers
- Overheid als partner bedrijfsleven
- Intensiveren regionale samenwerking

Sterktes

- Verbondenheid ondernemers met Bergen
- Hoge arbeidsparticipatie en lage werkloosheid
- Uniek gebied met Nationaal Park De Maasduinen, het Maasdal en gezellige plattelandsdorpen
- Rust en ruimte
- Strategische ligging tussen Rijk van Nijmegen, Land van Cuijk, Regio Venlo en Duitse Achterland
- Goedkoop wonen
- Sterke sociale cohesie/sterk verenigingsleven
- Regionale samenwerkingsverbanden
- Energieambitie

Bedreigingen

- Structureel achterblijvende economische groei in de regio
- Tekort aan hoger opgeleiden
- Verder afnemend draagvlak voor voorzieningen door demografische druk
- Hoge zorgbehoefte in combinatie met fors tekort aan arbeidskrachten
- Agrarische sector onder druk (transitieopgave, bedrijfsopvolging, wetgeving)
- Geringe binding van veel bedrijven aan Bergen.

Zwaktes

- Veel laagopgeleiden en tekort aan hoogopgeleide arbeidskrachten
- Beperkt aantal bedrijven en banen
- Relatief weinig dynamiek (bedrijven)
- Bereikbaarheid over spoor
- Middelbare scholen en vervolgopleidingen op relatief grote reisafstand
- Geringe samenwerking tussen ondernemers

3

Economische Ambitie

Met de Omgevingsvisie Bergen 2030 heeft de gemeenteraad de ambitie uitgesproken om in 2030 de meest toekomstbestendige gemeente van Nederland te zijn. De gemeente biedt een aantrekkelijke omgevingskwaliteit om te wonen, werken en recreëren. De eigen kwaliteiten van de gemeente staan hierbij centraal. Op het gebied van economische ontwikkeling houdt dit in, dat ingezet wordt op koesteren van het bestaande en verantwoord omgaan met ontwikkelingen.

De economie in Bergen is redelijk stabiel en vertoont zelfs een lichte groei over de afgelopen jaren in zowel vestigingen als werkgelegenheid. De werkloosheid is relatief laag. Echter, de economie in Bergen is kwetsbaar. De Bergense economie kent relatief weinig dynamiek en innovatie. Bedrijfsopvolging gaat op termijn bij veel bedrijven een rol spelen, waarbij geschikte kandidaten nog gevonden moeten worden. De kans dat nieuwe ondernemers zich vestigen in Bergen moet niet hoog worden ingeschat. Prognoses geven aan dat vergrijzing, ontgroening en bevolkingskrimp op de loer liggen. De zoektocht naar passend personeel wordt hiermee voor bedrijven steeds lastiger.

De economie in Bergen in 2030

Om bovenstaande risico's het hoofd te kunnen bieden is een duidelijke ambitie op de economische ontwikkeling van de Gemeente Bergen belangrijk. Hierbij worden de volgende keuzes gemaakt.

De gemeente faciliteert, stimuleert en initieert

Wij koesteren het bestaande Bergense bedrijfsleven. Immers economische ontwikkeling zal voornamelijk van binnenuit moeten plaatsvinden. De gemeente ambieert een rol als partner voor het lokale bedrijfsleven. Dankzij de dialoog met het bedrijfsleven is duidelijk op welke wijze ondernemers het beste kunnen worden gefaciliteerd en op welke manier innovatie en ontwikkeling kunnen worden gestimuleerd. Rond specifieke thema's neemt de gemeente een initiërende rol.

Ruimte voor economische ontwikkeling

Bij economische ontwikkeling is de insteek: kwaliteit boven kwantiteit. Economische vernieuwing is nodig om Bergen vitaal te houden. Er is ruimte voor innovatief ondernemerschap, zodat ondernemers kunnen meebewegen met de vragen uit de markt.

Stimuleren samenwerking en crossovers

Partijen werken nog te weinig samen, terwijl juist in Bergen het van groot belang is dat we elkaar versterken. Hierbij gaat het om samenwerking tussen ondernemers onderling, maar ook de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs, inwoners en overheid. Een positief samenwerkingsklimaat is essentieel voor het slagen van de Bergense economie. Dit start door goed te luisteren naar elkaar, het delen van elkaars belangen en hierover met elkaar in discussie gaan. Gezamenlijk kan gekeken worden waar de ondernemers elkaar kunnen versterken, ook brancheoverschrijdend in zogenaamde crossovers. De sociale betrokkenheid van de ondernemers is hiervoor een goed vertrekpunt, samen met de

bestaande overlegstructuren die er al zijn, zoals ondernemersvereniging Mosaïque, MKB Grens en Maas, Contactgroep De Flammert en Toeristisch Platform Maasduinen. Door het ondersteunen van elkaars initiatieven en elkaar actief te betrekken bij de uitwerking van deze initiatieven kan de vitaliteit van Bergen worden versterkt.

Wonen, natuur en werken in balans

Natuur en rust zijn kernkwaliteiten van Bergen. Hiermee moet niet alleen zorgvuldig worden omgegaan, maar daar waar mogelijk juist worden versterkt. Dit stelt eisen aan het nieuwe werken in Bergen, namelijk het moet duurzaam, innovatief en ruimtelijk goed inpasbaar zijn. Dit betekent niet dat alles in Bergen op slot moet. Door economie ontstaat ook juist ruimte om te investeren in leefbaarheid, voorzieningenniveau, duurzaamheid en (omgevings-)kwaliteit.

Stimuleren van duurzaam ondernemen

De ambitie van de Gemeente Bergen om in 2030 energieonafhankelijk te zijn betekent dat iedereen hier aan bij moet dragen. Ook het bedrijfsleven binnen de gemeente heeft hierin een belangrijke opgave. Bij ontwikkeling van een bedrijf dient stil te worden gestaan bij de langdurige effecten hiervan. Tevens moet bekeken worden of de huidige bedrijfsvoering niet duurzamer opgezet kan worden. De gemeente heeft hierin een voortrekkersrol op het gebied van informeren, initiëren en tevens een voorbeeldfunctie.

Stimuleren ontwikkeling arbeidsmarkt

De zoektocht naar passende werknemers zal voor veel ondernemers steeds lastiger worden, door de krapte op de arbeidsmarkt.

Onderwijs, bedrijfsleven en overheid slaan de handen in elkaar om de vraag naar en het aanbod van werkzoekenden beter op elkaar af te stemmen. Bedrijven introduceren zichzelf bij potentiële werknemers door het aanbieden van stageplekken en open bedrijfsdagen. Een stagebureau bemiddelt tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Bedrijven zetten tevens in op arbeidsmigranten om de werkplekken gevuld te krijgen. Deze ontwikkeling zal in de toekomst toenemen. Voor de huisvesting van deze doelgroep wordt gemeentelijk beleid ontwikkeld. Long stay arbeidsmigranten hebben een gekoppeld voordeel voor de leefbaarheid van de gemeente. Door zich te vestigen in de gemeente zorgen zij voor verjonging en extra draagvlak voor de voorzieningen en verenigingen.

Stimuleren van sociaal ondernemen

De samenleving heeft als taak te proberen zoveel mogelijk mensen in de maatschappij te betrekken bij sociaal maatschappelijke processen. Bedrijven kunnen een bijdrage leveren aan het bieden van werkgelegenheid voor de sociaal zwakkeren in de samenleving. De taak van de gemeente hierbij is bedrijven te attenderen op de mogelijkheden en dit te stimuleren en begeleiden.

Regionale focus versterken

Op bovenregionale schaal kan de Gemeente Bergen gezien worden als een groen hart omringd door grotere steden en stedelijke gebieden. De economie van de Gemeente Bergen speelt slechts een bescheiden rol in de regio, passend bij de omvang en karakteristiek van de gemeente.

Omgekeerd biedt de regio wel de nodige werkgelegenheid voor een groot deel van de inwoners van de Gemeente Bergen. De economie van Bergen houdt niet op bij de gemeentegrens. Veel vraagstukken vragen om een regionale aanpak. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bevordering van innovatie in de landbouwsector, oppakken van de duurzaamheidsopgave, het ontwikkelen van een samenhangend regionaal toeristisch-recreatief product, samen werken met onderwijs en het benutten van de ligging in een grensregio. Hierbij is het belangrijk uit te dragen waar de Gemeente Bergen voor staat en hoe zij nog meer kan profiteren van samenwerking in een groter verband.

Economische Ambitie 2030

Ten aanzien van de economische ontwikkeling staat de Gemeente Bergen voor de volgende ambitie.

In 2030 is de economie van Bergen vitaal en duurzaam. Vitaal doordat ondernemers voldoende mogelijkheden hebben om hun bedrijf te laten floreren. Duurzaam doordat economische ontwikkeling in balans is met de inwoners en de leefomgeving, binnen de meest toekomstbestendige gemeente van Nederland.

Deze ambitie is uitgewerkt per belangrijke economische sector in de Gemeente Bergen.

Handel en industrie

Ambitie

De industrie en handel blijven in 2030 de belangrijkste sectoren voor werkgelegenheid in de Gemeente Bergen. Wij zetten in op een vitaal bedrijventerrein De Flammert, waar bestaande ondernemers zich thuis voelen en waar lege kavels opgevuld zijn met economie versterkende bedrijven.

Opgave

Industrie en handel in de Gemeente Bergen is voornamelijk geconcentreerd op bedrijventerrein De Flammert. Voor een groot deel van de huidige bedrijven functioneert het bedrijventerrein naar behoren. Zij hebben weinig wensen ten aanzien van de ontwikkeling van het bedrijventerrein, buiten de eigen doorontwikkelingsmogelijkheden binnen de contouren van De Flammert.

Alle kavels op het bedrijventerrein zijn uitgegeven. Wel wordt geconstateerd dat enkele kavels al langdurig leeg staan. Verkoop blijkt lastig, onder andere door de grootte van de kavels, de uitstraling van de openbare ruimte en de staat van onderhoud van de leegstaande panden. Het aanzicht en de zichtbaarheid van De Flammert zijn verbeterpunten.

Contactgroep De Flammert

Al jaren wordt de dialoog over De Flammert tussen ondernemers en de gemeente gevoerd in de contactgroep De Flammert. Zowel de gemeente als de ondernemers hechten veel waarde aan regelmatig bijpraten, zodat eventuele uitdagingen

en opgaven vroegtijdig gesignaleerd worden en begrip ontstaat voor elkaars uitdagingen. Het overleg kan versterkt worden door een bredere vertegenwoordiging van ondernemers in de contactgroep.

Economisch programma - uitwerking De Flammert

Het economisch programma Bergen zal voor het onderwerp De Flammert een aanvullende uitwerking krijgen. Wensen van de huidige ondernemers voor nu en de toekomst staan hierbij centraal, alsmede kansen voor ontwikkeling van het terrein voor nieuwe ondernemers. Vanuit inzicht in de veranderende vraag en belangrijke

thema's (vastgoed, mobiliteit, duurzaamheid, veiligheid, onderhoud, organisatie) ontstaat een goed beeld welke opgaven er zijn en hoe gemeente en ondernemers hiermee aan de slag kunnen.

Actieve acquisitie

De uitwerking van het economisch programma voor de Flammert gaat duidelijk maken op welke wijze De Flammert vitaal kan blijven. Met deze kennis kan actief en gericht ingezet worden op het werven van bedrijven voor De Flammert, bijvoorbeeld door bestaande bedrijven uit de periferie te verplaatsen naar het bedrijventerrein of nieuwe bedrijven van buiten de gemeente aan te trekken.

Agrarische sector

Ambitie

De Gemeente Bergen zet in op sterke en duurzame agrarische sector, waarbij natuurinclusieve landbouw wordt gestimuleerd en gepaard gaat met zorgvuldig beheer van bodem, water en natuur.

Opgave

De Gemeente Bergen is van oudsher een agrarische gemeente. De agrarische sector is ondanks de terugloop nog steeds van groot belang, met een aandeel van 12% werkgelegenheid. Door zichzelf te vernieuwen is de sector er in geslaagd deze positie te behouden. Er is sprake van een schaalvergroting, waarbij het aantal bedrijven afneemt. Ook zal de sector de komende jaren worden geconfronteerd met het vraagstuk van bedrijfsopvolging. Door slecht economisch perspectief of het ontbreken van opvolgers zal op termijn een deel van de bedrijven stoppen of opgaan in grotere bedrijven. Om vitaal te blijven is het noodzakelijk dat agrarische ondernemers de ruimte krijgen om te ontwikkelen. Hierbij vindt een verschuiving plaats van het huidige agrarische systeem, waarin de nadruk ligt op kostprijsreductie, naar een systeem dat draait om het zorgvuldig omgaan met schaarse grondstoffen.

Verbreden

Een mogelijkheid om de vitaliteit van een agrarisch bedrijf te versterken, is het verbreden van het verdienmodel, ook met niet-agrarische activiteiten. Denk hierbij aan zorgboerderijen, recreatie, kinderopvang, bedrijfsbezoeken of een

boerderijwinkel. Dergelijke ontwikkelingen dragen bij aan de beleving van het platteland, en brengt voedselproductie en consument weer dicht bij elkaar. Belangrijk hierbij is wel dat deze activiteiten het beste passen in gebieden waar de mogelijkheden voor verweving het grootst zijn. Dit zijn veelal gebieden die kleinschalig van aard zijn en waar buiten agrarische functies ook natuur, water, recreatie en wonen veel voorkomen.

Kringlooplandbouw

De sector moet de komende jaren een grote transitie doormaken. Kringlooplandbouw wordt gestimuleerd, waarbij niet langer zoveel en zo goedkoop mogelijk wordt geproduceerd, maar waarbij wordt geproduceerd met zo min mogelijk verlies van grondstoffen en een zorgvuldig beheer van bodem, water en natuur. Dit leidt tot meer waardering voor de leverancier van waardevolle producten, hoeder van het landschap en een beter woon- en leefmilieu. Om de omslag naar kringlooplandbouw te maken is de positie van de boer cruciaal: hij of zij moet voldoende waardering én inkomen krijgen om de nodige investeringen terug te verdienen.

Natuurinclusieve landbouw

Natuurinclusieve landbouw maakt een belangrijk onderdeel uit van de kringloopgedachte. Natuurinclusieve landbouw is een vorm van landbouw die op alle fronten rekening houdt met de natuur, door deze niet alleen optimaal te gebruiken, maar ook te besparen en te verzorgen. Dit zorgt voor een versterking van landschapselementen en biodiversiteit. De praktische en economische inpasbaarheid zijn twee randvoorwaarden om de beweging naar

natuurinclusieve landbouw te kunnen maken. Een beloning voor maatschappelijke diensten, denk aan agrarisch natuur- en landschapsbeheer, is belangrijk.

Tuindorp

De gemeente blijft inzetten in op het afstemmen van het type landbouw op de landschappelijke ondergrond. In dat kader wordt het concentratiebeleid voor glastuinbouw in Tuindorp voortgezet. Het is de wens om dit gebied te versterken door uitbreiding en/of vestiging van passende bedrijvigheid.

Zorgsector

Ambitie

Bergen is in 2030 een aantrekkelijke woongemeente voor onze vergrijzende bevolking door het versterken van het zorgaanbod. Tevens biedt zorg een goede basis voor innovatieve productontwikkeling binnen zorgtoerisme.

Opgave

De bevolking van Bergen vergrijsst. Hiermee groeit tevens de zorgvraag. De zorgsector is niet sterk vertegenwoordigd in Bergen. Maasduinen Staete is een van de grootste werkgevers met ruim 40 banen. Voor de Gemeente Bergen is zorg een randvoorwaarde voor de leefbaarheid voor zijn inwoners. Tevens biedt de Gemeente Bergen met haar ruimtelijke kwaliteit en het veilige woon- en leefklimaat kansen om gezondheid als basis te zien voor economische ontwikkeling.

Versterken zorgsector

Een versterking van de zorgsector is noodzakelijk om onze inwoners de mogelijkheid te bieden om langer zelfstandig te kunnen wonen in hun eigen gemeente. Het oprichten van zorgcoöperaties door én voor de bewoners is kansrijk.

Stimuleren crossovers op het gebied van toerisme en recreatie, agrarische sector en zorg

Trends als gezondheid, ontspanning en lifestyle kunnen omgezet worden naar interessante crossover-concepten. Denk hierbij aan gezonde eerlijke voeding die lokaal geproduceerd wordt, zorgvakanties met zorg op locatie, revalideren in het groen en onthaasten in een natuurlijke omgeving.

Vrijtijdseconomie

Ambitie

Toerisme en recreatie is in 2030 doorgegroeid naar een meer vitale sector, waarbij kwaliteitsverbetering van het aanbod en focus op meerdaags verblijf leidt tot meer werkgelegenheid en bestedingen. Daarmee is het een aanvullende basis voor de voorzieningen in de gemeente.

Opgave

Toerisme speelt een steeds belangrijkere rol binnen de Nederlandse economie. Ook in Bergen is dit te zien in een toename van de bestedingen van 3% in de periode 2013-2017. Deze groei is geringer dan in vele andere gemeenten. De potentie voor ontwikkeling wordt nog niet volledig benut.

De gemeente heeft samen met andere stakeholders in de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de toeristisch-recreatieve sector. Er is ook veel bereikt, met het opzetten van routenetwerken, het realiseren van diverse recreatievoorzieningen in het buitengebied en het opzetten van het bezoekerscentrum bij de sluis.

Ook in de toekomst blijft Bergen zich profileren als gastvrije gemeente, binnen het samengestelde toeristische product van de Maasduinen en Noord-Limburg, met National Park De Maasduinen als 'unique selling point'. De toeristische sector is van groot belang voor de werkgelegenheid voornamelijk voor lager opgeleiden, wat goed aansluit op de beroepsbevolking van Bergen. Hierbij zet de gemeente, zoals verwoord in de

Omgevingsvisie 2030, in op drie toeristische concentratiegebieden, namelijk

- Afferden/Bleijenbeek, met nadruk op verblijfsrecreatie, extensieve sportvoorzieningen en natuur
- Reindersmeer en Maaspark Well, met nadruk op dag- en waterrecreatie en natuur
- De Hamert, met nadruk op routegebonden recreatie en natuur

Niet alleen biedt recreatie en toerisme kansen voor ondernemers en werkgelegenheid, het is ook gunstig voor de leefbaarheid in de Gemeente Bergen. Winkels en horeca hebben hierdoor extra omzet en bestaansrecht. De recreatieve mogelijkheden zijn tevens een reden dat het prettig wonen is in de Gemeente Bergen en worden veelvuldig door de eigen inwoners gebruikt.

Bij de ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve sector wordt ingezet op een versterking door kwaliteitsverbetering en het aantrekken van nieuwe doelgroepen. Het toeristisch-recreatief product is nog te eenzijdig, ook op regionaal niveau, met te weinig mogelijkheden voor dagrecreatie en een kwaliteitsopgave bij verblijfsrecreatie. Alleen met het versterken van de complete (regionale) toeristische product kan de toeristische sector doorgroeien, met als lokaal gevolg meer bestedingen en werkgelegenheid.

Maaspark Well

Met de doorontwikkeling van Maaspark Well blijft de gemeente inzetten op ontwikkeling van de lokale toeristisch recreatieve mogelijkheden. Nadat in 2019 de waterboulevard en steigers op het Leukermeer zijn gerealiseerd, zal de focus in de komende jaren verplaatsen naar routegebonden recreatie in de voorhaven, het rondje plas en de doorontwikkeling van deelgebied Seurenheide.

Nationaal Park De Maasduinen

Samen met de partners in het Overlegorgaan Nationaal Park De Maasduinen wordt gekeken naar een doorontwikkeling van het Nationaal Park. Hierbij is het van belang dat de recreatiedruk door middel van zoning gestuurd wordt, zodat te veel drukte op bepaalde locaties wordt voorkomen, en waardevolle rustige gebieden beschermd worden. Tevens gaan we op zoek naar nieuwe verdienmodellen als aanvulling op het beperkte beheerbudget voor het Nationaal Park.

Vitalisering verblijfsrecreatieve sector

De gemeente heeft enkele verblijfsrecreatieve toppers, die meespelen in de top van het Limburgse aanbod aan verblijfsrecreatie. Andere bedrijven dreigen echter de aansluiting op de markt te verliezen. De gemeente streeft naar een gezonde verblijfsrecreatieve sector, passend bij de vraag van de toerist van nu en in de toekomst. Dit houdt in dat we de toppers de kans geven om te excelleren, en met bedrijven die het moeilijk hebben gaan kijken naar ontwikkelingsmogelijkheden.

N271 als etalage van de Maasduinen

De N271 is de verbindende as door de gemeente. In de Strategische Regiovisie uit 2010 is aangegeven dat deze weg het snoer is dat de parels met elkaar verbindt. Dit idee wordt verder uitgewerkt, zodat de regionale gebiedskwaliteiten beter 'geëtaleerd' worden. Recreatieve trekkers worden duidelijk gemarkeerd, maar ook het Winkelcentrum Mosaïque en Industrierrein De Flammert worden beter herkenbaar en vindbaar gemaakt aan de rijksweg.

Economisch Programma – uitwerking vrijetijdseconomie

Volgend op dit economisch programma wordt een sectorale uitwerking voor recreatie en toerisme opgesteld. Samen met de sector worden kansen voor ontwikkeling verkend en de koers voor de toekomst bepaald.

Regionale samenwerking

Het toeristisch-recreatieve product houdt niet op bij een gemeentegrens. De aantrekkelijkheid van een locatie wordt bepaald door alles wat er te doen en te beleven is de wijde omgeving. Vandaar dat toeristisch-recreatieve ontwikkeling alleen succesvol kan worden opgepakt, als dit op regionaal niveau gebeurt. Binnen de samenwerkingsverbanden Regiovisie Bergen, Gennep, Mook en Middelaar, Dynamic Borders en regio Noord-Limburg wordt invulling gegeven aan deze opgave.

MKB en Detailhandel

Ambitie

Voor de leefbaarheid in de Gemeente Bergen is het van vitaal belang dat de basisvoorzieningen op orde zijn. Het is de ambitie om het huidige voorzieningenniveau te behouden en waar mogelijk te versterken.

Opgave

De afgelopen decennia is het aanbod aan detailhandel in de kleinere kernen van de gemeenten Bergen teruggelopen. Vele winkels hebben hun deuren moeten sluiten. Om het tij te keren is in 2014 Mosaïque, het centrumplan Nieuw Bergen, gerealiseerd. Het plan had als doel de centrumfunctie van Nieuw Bergen te versterken door de ontwikkeling van nieuwe woon- en winkelruimte, het creëren van een landmark en het herinrichten van de openbare ruimte.

Sinds de realisatie van Mosaïque is een deel van de nieuwe winkelruimte ingevuld, maar kampt het resterende deel met (langdurige) leegstand. De Gemeente Bergen staat in Limburg niet alleen als het gaat om een hoge winkelleegstand. Vrijwel alle steden en plattelandskernen in Limburg hebben met winkelleegstand te maken. Demografische ontwikkelingen, de opkomst van het internet-winkelen en de economische crisis hebben de afgelopen jaren geleid tot een snel oplopende winkelleegstand. De detailhandelssector verwacht de komende jaren een verdere toename van de leegstand als er geen maatregelen genomen worden.

De opgave bestaat uit enerzijds ervoor te zorgen dat het voorzieningenniveau op peil blijft en anderzijds te zoeken naar mogelijkheden om het niveau te versterken.

Versterken samenwerking

Om de winkelvoorzieningen in het centrum te behouden, is het van groot belang om het centrum zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor een bezoek en breder te promoten. Mede door gebrekkige samenwerking tussen stakeholders (ondernemers, vastgoedeigenaren, gemeente) is het de afgelopen jaren niet gelukt het tij te keren. De samenwerking dient versterkt te worden, waarbij ook verder gekeken moet worden naar koppelkansen met andere sectoren. Hierbij kan gedacht worden aan de agrarische sector, wiens producten verkocht kunnen worden in Mosaïque en het toeristisch-recreatieve bedrijfsleven, om ook de in onze regio verblijvende toeristen uit te nodigen het centrum te bezoeken. In 2019 is gestart met een twee jaar durende pilot voor centrummanagement.

Actieve acquisitie

Om winkeliers te verleiden om zich te vestigen in Mosaïque, zal de Gemeente Bergen inzetten op actieve acquisitie. Hierbij is het belangrijk dat gemeente, vastgoedeigenaren en ondernemers samenwerken, om nieuwe concepten een kans te geven.

Reduceren winkelvoorraad

Leegstaande winkelvoorraad ontsiert een winkelcentrum en heeft een negatieve uitwerking op de beleving van het winkelend publiek. Onderzoek in opdracht van de Gemeente Bergen uitgevoerd, geeft aan dat Nieuw Bergen te maken heeft met een structurele leegstand van zo'n 1.000 m². De gemeente verkent de mogelijkheden om een deel van deze winkelvoorraad te transformeren.

Duurzaamheid

Ambitie

Binnen de ambitie van de Gemeente Bergen om in 2030 energieonafhankelijk te zijn, zet de gemeente in op een duurzame ontwikkeling van de bedrijven binnen de gemeente en worden kansen benut voor economische ontwikkeling.

Opgave

De Gemeente Bergen houdt in haar beleid op vele fronten rekening met duurzaamheid. In een duurzame wereld zijn de mensen, het milieu en de

economie met elkaar in evenwicht zodat we de aarde niet uitputten. Duurzaamheid is een ontwikkeling waarbij we nu in onze behoeften al rekening houden met de toekomst.

Bij raadsbesluit is vastgelegd dat de Gemeente Bergen er naar streeft om in 2030 energie onafhankelijk te zijn. Hiermee wil de gemeente de eerste energieonafhankelijke gemeente van Limburg worden. Binnen het programma VerduurSAMEN 2030 Bergen wordt gezamenlijk gewerkt aan verduurzamen van de gemeente. Deze ambitie op het gebied van duurzaamheid biedt duidelijke kansen voor economische groei.

Stimuleren duurzaam ondernemen

Bedrijven worden in samenwerking met de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD Limburg Noord) gewezen op de wettelijke verplichtingen om duurzaamheidsmaatregelen te nemen. Het eigen opgerichte Energiehuis Bergen is voor inwoners maar zeker ook voor ondernemers de plek om ideeën te delen en informatie en advies over duurzame energie te krijgen.

4

Uitvoeringsprogramma

De Gemeente Bergen beseft hoe belangrijk het is haar ondernemers te faciliteren en te ondersteunen. De beschreven ambities in hoofdstuk 3 geven richting aan de economische ontwikkeling van de gemeente Bergen.

De gemeente ambieert een rol als partner voor het lokale bedrijfsleven. De gemeente faciliteert en verbindt. De bedrijven moeten vooral doen waar ze goed in zijn: ondernemen!

Voorliggend economisch programma is in samenspraak met het lokale bedrijfsleven tot stand gekomen. Om een gemeenschappelijk kader te creëren, waarbinnen de ambities op economisch vlak verwezenlijkt kunnen worden, is het van belang dat gemeente en ondernemers met elkaar in gesprek gaan en goed te luisteren naar elkaars belangen en behoeften.

Focussectoren

Bij de versterking van de economie kiest de gemeente Bergen ervoor om een extra focus te leggen bij twee sectoren. Hierbij zal de gemeente een actieve en initiërende rol nemen. Samen met stakeholders zullen subprogramma's opgesteld worden die nadere invulling geven aan de opgave in deze sectoren.

- **Handel en industrie**
Handel en industrie is de belangrijkste sector voor werkgelegenheid in de gemeente Bergen. Het grootste deel van deze bedrijvigheid bevindt zich op De Flammert. De gemeente zet in op een vitaal bedrijventerrein. Dit vergt een gedegen en integrale aanpak.

- **Vrijtijdseconomie**
Recreatie en toerisme is een groeisector, waarin de gemeente Bergen kan uitblinken. Deze sector zorgt voor werkgelegenheid, levert een bijdrage aan een prettig woonklimaat en zorgt voor extra draagvlak voor voorzieningen. De sector staat voor een aantal grote opgaven op het gebied van productontwikkeling, kwaliteitsverbetering en promotie.

Buiten deze focussectoren zal de gemeente ook blijven inzetten op versterking van het ondernemersklimaat, versterken van de arbeidsmarkt en behoud en versterking van de detailhandelstructuur.

Uitvoeringsprogramma

In het uitvoeringsprogramma staan diverse acties genoemd, waaraan de gemeente samen met partners al uitvoering geeft en acties waarmee wij op korte termijn aan de slag willen gaan. Wij nodigen alle stakeholders uit om samen met de gemeente invulling te geven aan de economische ambitie en het uitvoeren van de acties die hiervoor nodig zijn.

Thema	Doelen	Deelprojecten	Partijen	Start
Handel en industrie	Goed ondernemersklimaat	Versterken contactgroep De Flammert	Gemeente, ondernemers	continue
		Deelname overleg Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg	Gemeente	continue
	Vitaal bedrijventerrein	Economisch programma – uitwerking De Flammert	Gemeente, ondernemers, vastgoedeigenaren	2020
		Actieve acquisitie	Gemeente, ondernemers, vastgoedeigenaren	2020
Vrijtijds-Economie	Goed ondernemersklimaat	Opzetten toeristisch cafe Bergen	Gemeente, ondernemers	2020
	Ontwikkeling toeristisch recreatief aanbod	Continuering ontwikkeling Maaspark Well	Gemeente, Provincie Limburg, ondernemers, Limburgs Landschap	continuering
		Doorontwikkeling NP De Maasduinen	Gemeente, terreinbeherende organisaties,	continuering
		Vitalisering verblijfsrecreatiesector	Gemeente, regio Noord-Limburg, Provincie Limburg, ondernemers	continuering
		Inrichtingsplan N271	Gemeente, regiogemeenten Maasduinen, provincie Limburg	2020
	Vitale toerisme- en recreatiesector	Economisch programma – uitwerking recreatie en toerisme	Gemeente, ondernemers, terreinbeherende organisaties	2020

Thema	Doelen	Deelprojecten	Partijen	Start
MKB en Detailhandel	Goed ondernemersklimaat	Deelname overleg MKB	Gemeente	continue
	Versterken winkelvoorzieningen Mosaïque	Opzetten centrummanagement - pilot continueren	Gemeente, ondernemers	continuering
		Actieve acquisitie	Gemeente, ondernemers	continuering
		Reduceren winkelvoorraad	Gemeente, Provincie Limburg, ondernemers, vastgoedeigenaren	continuering
Algemeen	Goed ondernemersklimaat	Ontwikkelen ondernemersgerichte aanpak, versterken dienstverlening gemeente	Gemeente	2020
		Continuering Bedrijfsbezoeken college	Gemeente	continue
	Stimuleren ontwikkeling arbeidsmarkt	Regionaal samenwerken in Talentenbureau Land van Cuijk en Noord-Limburg	Gemeente, Provincie Limburg, Industriële Kring, ondernemers	continuering
		Stimuleren internationale arbeidsmarkt d.m.v. internationale stagebemiddelaar	Gemeenten binnen Dynamic Borders, Euregio, Kennispartners	continuering
		Opstellen beleid voor huisvesting arbeidsmigranten	Gemeente, Industriële Kring, LLTB	2020
	Sociaal ondernemen	Informereren bedrijfsleven mogelijkheden inzetten sociaal zwakkeren	Gemeente	continue
	Regionale focus versterken	Continueren deelname overleggen Regio Noord- Limburg	Gemeente	continue
		Continueren deelname Regiovisie Bergen, Gennep en Mook en Middelaar	Gemeente	continue
		Continueren deelname Dynamic Borders	Gemeente	continue

Colofon

Bij het opstellen van het Economisch Programma Gemeente Bergen 2030 is dankbaar gebruik gemaakt van de inbreng van ondernemers en inwoners van de gemeente Bergen.

Het interactieve proces is begeleid door bureau Seinpost. Het Economisch Programma Gemeente Bergen 2030 is opgesteld door de gemeente Bergen.

November 2019

